

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona

Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
 Fora. 8 " trimestre.
 Un número sol. 0'20 ptas.
 Anueixis á preus convencionals.

A V Í S

Pera tots los assumptos relacionats ab la Societat de Segurs
 contra incendis

La Catalana

dirigirse á D. Antoni de P. Capmany, carrer de Sant Joan, 43.

===== S A B A D E L L =====

GEOGRAFIA DE CATALUNYA

PER

FRANCISCO FLOS Y CALCAT

Consta de 203 planas en octau, conté varis grabats, entre ells dos
 mapas y sols val l' exemplar, enquadernat

===== S I S R A L S =====

y al engrós á QUINZE PESSETAS la dotzena.

Las demandas poden ferse al autor, Rech, 31, 2.ª, Barcelona, que
 serán enviadas mediant la remissió del import en sellos de franqueig
 ó lletres de fácil cobro.

De mal borràs

Encara brandan las campanas tocant á morts y 'ls ilustres gosssets d' en Cánovas no perden ocasió de demostrar al país sas intestinas discordias y sobre tot lo qu' en pot esperar de tantas y tan celebradas eminencias. Es un rosegó que á molts fa goig, però cap gosa á tirar dret porque d' estadistas y d' eminents homes públichs ne tenen sols lo nom.

En Romero tirant contra en Silvela, aquest últim esperant que la poma caiga pel seu propi pes, y tots los altres conspicuos del partit tirant pel seu cantó, nos trobém sense nort ni guia y ab lo barco á punt d' estrellarse contra las rocas.

Es lo mal que tením á Espanya, molts eminencias, pero cap llumera que sía abte pera aclarir la fosca que 'ns envolta.

Las fraticidas guerras colonials, sense minvar en sa forsa ni extenció, segueixen essent la ruina de la Hisenda y 'l sepulcre dels infelissos que mancats de unas quantas miserables pesetas, han de pagar ab la vida tot un rosari de desacerts qu' esparvera.

Al déficit enorme, quinas xifras del Dente s' elevan á una cantitat mes que considerable, y que tart ó d' hora s' haurá de pagar d' una manera ó altre, hi aném afegín, ab empréstits y mes empréstits, quin dogal arrosegará á la pobre Espanya á una vida anémica y miserable per molts y molts anys.

La agricultura, lo comers y la industria, casi agonitzants, faltadas de lo mes essencial pera son desentrotllo, vejentse obligadas á bellugarse dintre un país extenuat y pobre, apenas si rendeixen lo necessari pera pagar tanta mena de recárrochs, impostos y contribucions, com ha inventat ó inventa á diari la sabiduria hisendista dels *titiriteros* de la política.

La societat amenassada pels sectaris de idees disolvents y atentatorias á la propietat y al ordre social, quins estragos comensan á fer somoure los fonaments del Estat, gracias á que sos directors han consentit ab incalificable abandono que uns quants caps entenebrats, vinguts d'altres països, lo gressin ab sas prédicas esfereidoras que s' aixequés lo punyal y qu' esclatés la bomba, sembrant l' esglay y la mort arreu.

Y á tot axó, devant d' aquest quadre desconsolador pel present y esglayador pel pervindre, los homes d' Estat d' aquesta malaventurada Espanya, menjantse las cuas los uns ab los altres, barallantse com marmanyeras pero sense cap idea práctica pera solucionar los graves problemas pendants, ni pera fer cara als tremendos conflictes que li preparan la mortalla.

Per aquesta pendent hem devallat durant los vint anys del *turno pacífico*. A aquest estat de cosas nos han conduhit la immensa subiduría d' en Cánovas y lo gran art polítich de en Sagasta.

Mort lo primer y tot just passat lo período de las exageracions é inconveniencias dels periódichs, quins acordaren axecar fins á lo inverosimil á un home que, sense que pretenguém discutir son alabat talent, ha errat molt y molt durant sa vida política, ja comensan á posarse de manifest sas tremendas equivocacions, que son moltas, per que ab mes justicia que li feyan los que 'ns contaren lo quiento de la gitana y nos feren saber l' opinió dels metjes, sobre sas energías vitals, puga jutjarlo la historia.

Y aquesta al analizar los fets y al jutjar als homes, hem de creure que ho farà ab justicia y que las responsabilitats pesarán per igual demunt d' en Cánovas que d' en Sagasta.

Abdó han sigut funestos.

Un y altre s' haurá fet mereixedor d' unas quantas planas negras en la Historia d' Espanya.

SECCIÓ POLÍTICA

La Interinitat del general Azcárraga en la Presidencia del Consell de Ministres, ha acabat per esser efectiva. Devant la impossibilitat de la unió conservadora s' ha cregut preferible la continuació del esguerrat ministeri actual per por de que al moure qual-sevol dels peons que 'l formen, caigués ab estrépit lo castell canovista que s' aguanta al ayre únicament per voler de la Providencia.

Si no fos que al últim sembla que l' Azcárraga hi va posant afició á la Presidencia, fora cosa de plúnyell per la desgracia que li ha caigut á sobre.

Fins ara per ell tot eran flors y violas. ¿S' havian de menester soldats? Tota la seva feyna consistia en embarcarlos ordenadament, sense moure fressa, que no faltés res á l' hora de la marxa, de tal manera estava compenetrat ab l' envió de las expedicions

guerreras que per molta gent de aquella que s'engrescava tan estupidament en lo bon temps de la guerra per la guerra; la marxa de Cadiz y 'l general Azcárraga eran dos cosas insustituibles.

Allavoras agafà una fama que ab ben poch temps are se li endurán los dinonis. No es tot hu, embarcar ninyons que no protestan, que creuenh com mansos anyells las ordres que se'ls donan, ó dirigir una colla de polítics de secà, que tots ho son per mor de la manduca, sense ideals, ni patriotisme, ni res que 'ls il·lugini com no sigui al desitg desesperat d'asseurors junts à taula.

¡Pobre general Azcárraga! ha consentit en separarse de sa feyna d'embarcador ordenancista y 'ns sembla que ha esguerrat la carrera.

Ab tot y passar tant temps no fent altre cosa que embarcar al pobre pròxim al últim s'ha deixat embarcar com qualsevol quinto de Vilaseca.

Ves qui li havia de dir al célebre general que tant grans nos ha posat devant de las nacions extrangeras ab sas embarcadas de soldats à la Manigua.

Lo general Martínez Campos ha tingut un altre de las sevas *corazonadas*.

Disgustat per no haverse conseguit la unió entre 'ls elements sans de las collas conservadoras ha escrit una carta à un seu amic, que ha sortit ja en las columnas de casi tots los periòdics d'Espanya, que es una verdadera explosió de franquesa y sinceritat tan poch en boga en aquestos temps de mentidas y farsas de tota mena.

Ya era hora de que per últim sortís una veu honrada d'entre la gent que remena las cireras, cantant las veritats d'una vegada, encara que sigui desfent reputacions fabricadas à corre-cuyta y sense com va ni com costa.

Be ha posat al difunt Cánovas lo general Martínez Campos.

Ab una enteresa que l' honra y sense fer cas de l'admosfera formada al *gran era* dista ab motiu de sa mort violenta, ha posat ben clar los errors dels últims anys de sa vida, fent una verdadera fotografia ab pocas paraules del caracter de Cánovas y de las desgracias que 'ns ha portat en lo de Cuba ab sos engrescaments guerreros.

La carta del general Martínez Campos ha sigut com una font sortida en mitg del desert de la xorca política que avuy impera y á ben segur que en altres temps de més civisme n'hi haguera pagut prou pera tornar à tota la gent que des de 'l ministeri tant ha contribuït al malestar actual d'Espanya.

De tots modos, faigi ó no 'l degut efecte, es d'agrahir la sinceritat del general que no repara en conveniencias personals, quan se tracta de manifestar ab claretat l'estat de las cosas à Cuba.

Ell ho ha dit y à fé que pot saberho. Tal vegada será tart pera posar remey à lo de Cuba, pero d'aquesta tardansa 'n serán responsables devant del pahís, tots los prohoms conservadors que han sigut sorts à las conveniencias de la Pàtria y s'han ajupit estupidament à las ordres de 'n Cánovas qu'ha demostrat ab las insurreccions actuals los punts que calsa de estadista per desgracia d'Espanya y dels respectables interessos que 's ventilan en la horrorosa campanya cubana.

L'actual ministeri tossut que tossut, vol seguir la política personal canovista, y ja 's prepara à una nova embarcada de jovent cap à la manigua cubana.

Altra vegada 'l desespero entrarà de plé en algunas casas honradas y trava ladonas del pobre pahís al veurer com se li prenen sos fills, sans y bons per la feyna, pera durlos á morir en la ingrata terra de Cuba.

No ha bastat l' escarment de tants mils homes, morts inútilment en aras d' una política que no ha portat altre cosa que la ruina d' Espanya. Lo govern actual, encarregat de l' herencia del difunt Cánovas, vol seguir punt per punt sas indicacions postumas y á pesar de las opinions contrarias dels espanyols y dels estrangers, vol fer entrar hi pan á copia de descargas de fuselleria.

Uns quants mils homes mes sacrificats á la obeccació política d' un partit sense fe, sense unió y sense creencias. Lo general Weyler pot estar content; ha trobat uns col·laboradors com no podia esperarse.

Mentrestant muxequém los prechs al cel pera que s' apiadi de las pobres mares amassadas.

La constitució de Creta autònoma

La cuestió cretense sembla que dintre de poch se podrà donar per definitivament resolta. Al menos aixís ho fa esperar lo que comunica *The Times* dels dias 7 y 8 del mes passat á sos lectors. En efecte: lo corresponsal del diari londonense á Canea dona á coneixer los conceptes generals de la nova constitució cretense, sobre la qual sembla que hi ha complert acort entre las potencias europeas. Encare que no es possible en l' estat actual de las negociacions donar per complert lo text de dita constitució, ab la total organisació política y econòmica de la isla, no obstant, tenint en compte que las bases generals foren adoptadas l' any passat per las potencias y acceptadas per los membres cristians de la Asamblea cretense, es de presumir que la existencia autònoma d' aquell pahís serà en definitiva regulada á tenor de ditas bases, y es de creurer també, segons opina 'l corresponsal de *The Times* que tota oposició de part dels cristians de Creta respecte al projecte d' autonomia de son pahís desapareixerá, retornant á aquella isla la vida normal de tot poble civilisat y desapareixent també l' estat anárquich en que per massa temps ha estat sotmesa aquella regió.

Cal observar, que si be hi han algunas modificacions novament introduhidas en lo projecte de constitució per lo que respecta á las bases convingudas en l' any passat, sembla que aixó es degut á la necessitat d' armonisar los compromisos contrets anteriorment entre las potencias referents á la completa abolició de la llegislació turca en lo pahís y á la evacuació de las forsas militars del Sultá en la isla.

Aném, donchs, á donar á conèixer las líneas generals de la constitució de Creta.

La isla 's constituheix en un estat autònom, baix, emperó, la sobe-
nia del Sultá.

(a) *La Príncipep.* (1) Será cristiá y estranger, elegit per las potencias y regonegut per lo Sultá; (2) tindrà lo dret del *veto* en totas las lleys votadas per la Assamble; (3) lo dret de concedir perdons y amnistias, (4) lo dret de nombrar tots los oficials (funcioneris públichs) cristians y mahometans, tenint en compte 'ls mèrits personals y las necessitats locals; y (5) la suprema direcció de la armada y exèrcit de la illa.

(b) *La Assamblea.* (1) Se compendrà de cristians y mahometans elegits separadament en proporció al número de las duas creencias; (2) será convocada cada dos anys, y especialment en cas d' aconteixements extraordinaris (*emergency*); y (3) votará 'l pressupòsit y totas las lleys per majoria.

(c) *Contribucions.* (1) Pertanyerán al Tresor de la isla los impostos directes é indirectes sensè excepció, las rendas de las propietats públicas, de las salinas, eiz., dels correus y telégrafos, excepció feta d' aquella dominis ó bens pertanyents als governs ó companyias extrangeras; y (2) será pagat anyalment al Tresor imperial un tribut de 10,000 lliras, després de cinch anys (de decretada la autonomia de Creta).

(d) *La forza armada.* (1) Las tropas turcas no serán mantingudas en la isla (evacuació absoluta); (2) un cos de gen d'armeria en cas de necessitat, y baix lo mando d' un ó varis oficials extrangers, será encarregat de conservar l' ordre, ab la cooperació de contingents de tropas forasteras; y (3) al retirarse aquestos contingents y á fi d' ocupar son lloch, será organizada una milicia local.

(e) *La llengua.* Lo grech, essent lo llenguatge de tots los habitants de la isla, será la llengua oficial. Las lleys, los decretos y las ordres oficials serán promulgadas en turch.

(f) *La bandera.* Creta tindrà bandera propia.

Veus aquí un altre exemple que podrian imitar ó seguir los governs de Madrid pera acabar las cuestions colonials y atendre á las aspiracions justas y legítimas de las regions d' Espanya mal avingudas ab lo sistema centralista y unitarista, que es la deshonra y la ruina del país. Pero creyém que, ara com ara, per Espanya *nulla est redemptio*. L'egoisme y la concupiscencia en las classes *directoras* han de privar que 'ls governs obrin los ulls á la rahó, y 'ls súbdits á sa propia dignitat.

En lo modo de ser d' una gran majoria dels espanyols, las cuestiones

de verdadera trascendencia social y económica son tan desconegudas com los fenómens que 's realisan allá en los més apartats confins del mon sideral. Al revés de lo que passa en los demás pahissos, ahont los assumptos internacionals son coneguts, estudiats y apreciats en un sentit ó altre, en aquest pahís tot es raquitich, reduhit. de vehinatje. L'esperit coquí del semitisme es lo que encara domina, y tot lo que tendeixi á miras desinteressadas y ben amplies es mirat com sospitós, y com á tal perseguit y anulat en lo possible.

Y aixó 'ns ho expliquém al tenir en compte lo que ha dit, ab justesa, un autor modern al ocuparse de la situació d' Espanya: «En aquesta nació s' hi notan duas rassas. La Aria (celta, greco-llatina, goda) ó sia, del Ebre al Pirineu; y la que ocupa del Ebre al estret, que en sa major part, no es aria, sino semita, presemita y encara mogólica (gitana). Donchs be, continúa l' aludit autor, la que proporciona la majoria de funcionaris, d' adeptes y de gent que soporta y sofreix resignada aqueixa máquina dificultativa del funcionalisme administratiu-gubernamental espanyol, es la rassa que va del Ebre al Estret de Gibraltar, castellans, andalusos, estremenyas, murcians, etz. Ella al doná 'ls corchetes del *Santo Oficio*, ella 'ls burots de tetas las tiranias, ella 'ls ministros de totas las reacciones; d' allí 'na venen polissonts de tota classe y de tota mena, inspectors, intendents, y ella dona aqueixos empleats que 's creuen en lo deber de dificultar la tramitació dels expedients y de las comunicaciones. Sols, acaba dihent dit autor, las rassas godo-llatinas de las provincias del Nort, y sols certas classes de las ciutats llatinas del Sud s' han oposat al despotisme gubernamental y han proclamat y sostingut las instituciones lliberals....» etz. (1)

Dominadora, per una extranya contingencia, la rassa del centre, y capficada tantsols com un nirvánich buhista en contemplarse la rodona de son ventre, descuyda 'ls problemas que 's presentan fora de son entorn, y quan algun conflicte interromp la tranquil·litat de sa extática contemplació, enlloch de reflexionar, elewantse á las causas, allarga 'ls braços armats pera destruhir y aniquilar, no usant d' altra *diplomacia* pera resoldre 'ls conflictes que la que usavan quatre mil anys avans de Jesu-Crist los soberans de la Mesopotamia.

Y ab aquestos sistemas, la cullita de llores fa temps que va molt magra pera Espanya.

P. C. y G.

De «*La Rencixensa*»

L I T E R A T U R A

La casa payral

*Poesia que guanyà la «Flor Natural» en los Jochs
Florats del Rat-Penat de Valencia*

Allà entre las montanyas de nostra hermosa tèrra,
hi ha un poble humil y alegre als pens d'altiva serrà
ahont entre pins rumbeja com rosa en lo roser,
allí la vella usansa fuig esquivant la guerra
què 'l temporal del segle à tot lo antich sol for.

Devant la santa iglésia y en la espayosa plassa,
's troba de mos avis la molt honrada casa,
niu de virtuts cristianas, de benhauransa y pau:
al que la veu li sembla, quan son brancal traspasa,
que si es per palau pobra, pera casa es palau.

Desde que 'l poble es poble, alegre y riallera
fou del trevall escola: del poble l' alimonera:
l' honrat comers sa llotja trobà baix son trespol:
la fe, son reliquiari: l' amor, cambra eneisera,
y fort baluart la patria en jorns de negre dol.

Quan abandono 'l tràfech que la ciutat prodiga,
migrat de cos y en l' ànima punyint moral fatiga,
gojós vinch à esta casa buscant son dois caliu,
com busca l' aureneta vella teulada amiga,
per Maig creuant las hortas, pera refer son uiu.

Llavors à la memoria m' aplegan d' altres dias
recorts ab que s' enllaasan tristesas y alegrias
que omplin de melangia mon esperit cansat,
y olvido lo que resta del mon y sas follías,
ahon l' home sense patria y sense fe ha quedat.

Axi trobo la ditxa pera mon mal perduda,
axi trobo la patria, l' amor que may se muda:
la fè pura y senzilla axi torna à mon pit.
Axi veig de mos avis la casa benvolguda
ahon sens recels ni duptes s' aixampla l' esperit.

Veig l' anohuer què ombreja la font de la masia,
ahont aspiri la essencia preuada d' ambrosia,
ab la ilusió divina de mon amor primer,
lo llit en que mon avi cristianament moria,
lo bres que un jorn va rebre, al naixer, lo meu ser.

¡Goso tornant á veure las feynas de la casa!
 L'almàcera que l'oli dins lo celler rebassa;
 l'anyada de la seda donant capells com l'or;
 lo trull, á la bodega vessantli ví sens tassa;
 la trilla allà en las eras al temps de la calor.

La cambra tota plena de l'abundant cullita;
 estesa en los canyissos la més sabrosa fruyta;
 la palla amuntanada junt l'herba en lo pallier;
 lo buch de las abellas donant mel exquisita;
 lo blat tocant las vigas del espayós graner.

Dins lo corral las cabras, los bous y las ovelias;
 per tot arren aixades, lligonas y corbellas;
 corrent entre la llenya lo poregós cunill;
 lo carro en la porjada ple de foreats y rellas
 y l'aca que 'n l'estable llesa fogós renill.

Axó contemple y s'obri mon pit á l'alegría,
 de vellnou las usansas que l'esperit ansia,
 remembren de ma infancia lo temps encisador,
 y encara per lo terme corren de nit y dia
 ab la mateixa sava y esplet del antigor.

Encara en nits serenas s'en va la fadrinalla
 de volta per lo poble tocant en la rondalla,
 qu'escolten afanyosas las noyas de quinze anys,
 y encen lo culhet borratxo, que entre alcatzara estalla,
 en las parets y portas marcant signes estranys.

Encara mire ab joya los balis en amplas eras,
 alont corren las fadrinas pera l'amor lleugerás,
 al toch de la densayna que á tots alegra 'l cor.
 La nit de Sant Antoni, las colossals fogueras,
 encara omplin la volta del cel de xispes d'er.

Tot se fa igual: la festa la forta disparada;
 la professó darrera del carro d'enramada;
 la traca; las cucanyas y 'ls bous en lo carrer,
 encara pera endurse la joya disputada
 munta sen ágil poltro lo llaurador lleuger.

Encara en mitg del poble se fan los jochs d'alceidas:
 encar du la sarpasa sas massas amanidas,
 y ab divertit colequi 's rinhen xichs y grans;
 encara arman sas guerras potentas y renyidas
 las dugas lleys contrarias de moros y cristians.

¡Encar hi ha patrial encara mon esperit alenta;
 encara la venta la del segle violenta

detenen las montanyas d' est poble honrat y fort;
 son menyspreuat llenguatge, sos usos, sa fe ardent
 y sas costums senzillas, encara no s' han mort.

¡Casa payral! ¡Sostente! No som tots uns encara:
 tu entranyas de la patria la idea forta y clara.
 Mentres la patria visca, viu tu, casa payral;
 mes si en lo nostre poble la antiga fe mancara
 per veure la deshonra no 't quede ni 'l braçal.

JOSUÉ PUIG Y TORRALBA.

Notas regionalistas

Si casi fa plorar el veurer com en nostra nació catalana 's deixa mol mal parada la rahó, en cambi. dona bó de veurer com en totas las parts del Estat Espanyol 's desperta lo sentiment de la nacionalitat. Qui porta la senyera contra 'l centralisme en aqueixa lluyta es, á no dubtarho, la bella Euskaria. També ella vol avuy reconquerir sa perduda nacionalitat y 'ls colossals esforços que ha fet per conservar-la, ja contra las Aligas romanas, ja contra aquella munió de pobles germans que 's lliensaren sobre 'l mon civilisat en l' albada de la Etat Mitjana, ja contra los que brindantli amistat han dut sols lo desgabell á casa seva, los emplea avuy á reconstituir son caràcter nacional. Per aixó tracta avuy com avuy de conservar los dos puntals mes fermes de la nacionalitat, la llengua y 'l dret. Per aquest últim 's crea en la Universitat de Oñate una cátedra de *Dret foral*, germana de la barcelonina de *Dret Catalá*, de la que surtirán los jurisconsults tots de tal nació euskara y catalana escampant per las encontradas de sas pátrias l' aliment de la vida nacional. Y per lo que toca á la llengua, fins la mateixa Navarra crea cátedra y ha publicat ja fins lo programa d' oposicions á la mateixa, que s' estableix á Pamplona, costejada per la Diputació. Lo dret y la llengua de la nació euskará tindrán en Oñate y Pamplona un cult permanent y una iglesia sempre oberta.

*
* *

No 's cregui per aixó, que Catalunya 's quedi enrera. També ella 's desperta y si bé 'l somni ha sigut llarch y pesat no per aixó abandona sa empresa. En efecte; avuy estém assistint á la reconstitució de son caràcter y en totas las tendencias notém un afany constant de catalanisarlas. Lo caràcter nacional un cop reconstituit será la palanca que moguda pel

voler d' un poble etgegará mes avall del Ebro totes aquestas institucions exóticas que avuy 'ns desnaturalisan y fan malbé. Veyém en efecte, que la Junta del important Cassino Miramar de Tossa ha acordat valerse de la llengua catalana en tots los actes y documents oficials de la societat; la societat *La Marsellesa* de S. Boy de Llobregat sembla que aviat farà 'l mateix. Per altra part, comptem ja ab una nova societat, ab lo *Foment Regionalista de Berga*.

Y, per fi, está ja acabada la lápida que per acort de la Unió Catalanista ha de posarse en el atri de la Basilica de Santa Maria de Ripoll en la cual s' hi consignan las paraulas que d'igué l' Excm. é Ilm. Sr. Bisbe de Vich, quan se celebrá la consagració del restaurat temple ripollés.

*
**

Los nostres germans de La Provensa també fan bon camí.

La asistencia del President de la República Francesa, á las festas felibrencas d' enguany, ab tot y sa manifesta adhesió á las tendencias descentralisadoras, no ha pas satisfet á tots los regionalistas provensals. Es que 'ls d' allá van acostantse á nostra manera de pensar y son ja molts y molt importants los elements que sentan anyoransa per la llibertat de sa patria.

Al entrar Mr. Faure, en lo Teatre d' Orange, fou saludat ab forts crits de *Visca 'n Mistral*, ab tot y no assistir lo gran poeta á la representació.

Referintse á aquesta salutació diu en Joan Cerrère en un de sos notables articles:

« Aixó significa clarament *Visca 'l poeta* en aquest temple de poesia, ahon los polítichs no hi tenian res que veure; *Visca l' ànima de la Provensa* en aquest teatre tan lligat ab la gloria d' una rassa antiga, hon los administradors improvisats de l' Estat acaparador s' hi havian introduhit per la cobardia dels uns, la debilitat dels altres y l' ausencia en tots d' energia. »

NOVAS

—Preguem á nostres subscriptors de fora que se 'ls ha escrit pera que saldín la suscripció, ho fassin á la miller brevetat possible.

—La companyia catalana posará en escena avuy per la nit en lo teatre Euterpe lo drama catalá *Lo Ferrer de Tall*, prenenthi part la senyora

Mena y lo señor Tutau. Acabará la funció ab la comedieta *La capseta dels petons*.

—Se 'ns assegura que lo próxim diumenge cantarà en un de nostres teatros lo reputat tenor y compatriici nostre D. Joseph Puig Escursell.

Desitjém que 's confirmi la noticia.

—Dintre de poch nostre company «Lo Somatentt» de Reus, comensarà á publicar en un folletí las obras del éximi novelista catalá y distingit amic nostre En Joseph Pon y Soler.

Ho celebrém y felicitem al nostre valent company de Reus per tan senyalava distinció.

—Avuy nit 's posará en escena en lo favoregut teatre de la Associació de Católichs, una segona representació del drama en tres actes, *Los dos Sargentos franceses*.

—Dias passats arrivá á la Coruña 'l vapor-correu «Montserrat» que á més de la correspondencia desembarcá 1200 soldats malalts y ferits. Durant la travessia que durá 12 dias, moriren 24 soldats, que foren tirats al mar. Deu los perió.

—Lo vchí poble de Ripollet avuy y demá celebra sa tradicional festa major, que com es costum promet véurer molt concorreguda.

Han sigut contractadas las reputadas orquestas d' aquesta ciutat «Muixins» y «Fatxendas».

—Dijous passat 's celebraren en la parroquial Iglesia de Sant Feliu d' aquesta ciutat solemnes funerals pera l' etern descans del Excelentísim Sr. D. Antoni Cánovas del Castillo.

—Tots los diaris d' aquets dias venen parlant de la probabilitat de nous envios de soldats á Cuba y Filipinas.

¡Senyors directors d' aquesta desgraciada Espanya! ¿quan s' acabarà aixó de malgastar vidas inutilment? Ja que 'ls vostres caps ab lo que 's veu son de fusta demaném á Deu que 'ns envihi un home sense pretensions y ab energia capás de acabar ab tanta comedia.

Penseu que aquets desgraciats que tornan inútils per tota sa vida, son de carn y ossos com vosaltres.

—Lo premi ofert per don Ramon Florensa en lo Certament Literari de Sans consistent en dos gerros artistichs, l' obtingué nostre particular amic don Manel Ribot y Serra, per sa *Oda á la Industria*.

—Llegim en un diari de Barcelona:

«Ab fonda pena y vergonya pogueren contemplar ahir los barcelonins á un pobre soldat cego, llicenciat fa poch de Cuba, demanant caritat en lo carrer de la Corribia. Los tranzeunts no 's mostraren indiferents en socorrer á aquell infelís, abandonat per qui te 'l deber d' auxiliarlo.»

—S' ens posà en coneixement per diferents personas amigues nostras, a' avantnos en gran manera lo tracte esmerat y baratura que te establert a sas parroquians l' acreditada «Fonda Simón» de Barcelona a càrrech del intelligent fondista don Joseph Serra.

—De «La Renaixensa».

La Junta de la Mina d' ayguas de Tarrasa, d' acort ab l' Institut Industrial y la Cambra de Comers d' aquella ciutat han procedit als estudis y treballs decessaris a fi de portar gran quantitat d' aygua a Tarrasa pera destinaria exclusivament pera la industria, havent acordat després d' examinar tots los projectes y pressupostos presentats per l' arquitecte de Barcelona don Joan Baptista Feu, construhir un pantano de grans dimensions en lo limit de las heretats Amat y Guitart ahont s' hi reculliran las ayguas de pluja de una extensió de més de quatre kilometros, tenint aquest una cabuda pera 730.000 metros cúbichs d' aygua, y podent aixís propore en ur a la industria de Tarrassa mesde 1.000 plomas continuas. Las obras que están pressupostadas en 400.000 pessetas comensarán tot seguit. La pared de contenció del dipòsit tindrà 35 metros de gruix.

—Ha mort a Valencia a la edat de 63 anys lo popular autor dramàtic valencianista don Francisco Palanca. Havía escrit també algunas obras en castellà més son millors las escritas en valencià, figurant entre ellas *Tres roses en un pomell*, *Lo que sembres cullirás*, *Decrets de la Província*, dramas tots ells en tres actes; *El capital y el treball*, comedia en un acte premiada en los Jochs Florals de «Lo Rat-Penat»; las sarsueltas *Un casament en Picanya* y *El sol de Ruzafa*, y las pessas en un acte *La gata moixa*, *La cella de Sant Francesc*, *Chimo Taranina*, *Un nin d'enredros*, *Toni Manena y Chuan de la son*, *Dos gotes d' aygua* y algunas altrás.

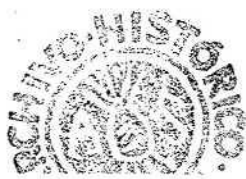
Pertanyia a la Societat «Lo Rat-Penat», en quals certámens havia obtingut alguns premis y formava part ara de la junta directiva.

—Volen una altre prova de la manera com l' Estat paga als martirs de la patria. Llegeixin lo que diu un colega barceloní.

«Ab fonda pena y vergonya poguerem contemplar ahir los barcelonins a un pobre soldat cego, llicenciat fa poch de Cuba, demanant caritat en lo carrer de la Corribia. Los tranzeunts no 's mostraren indiferents en socorrer a aquell infelis, abandonat per qui te 'l deber d' auxiliarlo.»

—Elegim ab gust en *La Veu del Monserrat*, de Vich:

«Lo clero jove ha pres ab empenyo la restauració del cant litúrgich en tota sa puresa. Ja fa temps que 'ls divins oficis que 's celebran en determinadas iglesias se cantan ab estricta subjecció a la nota del Missal y dias passats anunciárem que en la festa de conclusió del últim Triduo dels Lluisos, en la iglesia del Hospital, se cantaria un *Tantum ergo* conforme també ab la liturgia. Aquel cantic s' ha repetit aquesta set-

mana en la reserva de las Quaranta Horas, en la iglesia de Nostra Senyora dels Dolors, ab molt falaguers resultats. La magestat y hermosura de sas nòtas y la manera com las han fetas destacar los joves sacerdots han merescut tots los elogis dels intelligents, que aplaudeixen de cor aquesta reforma que tant ha de contribuir á la major solemnitat de las funciones religiosas. Avant y fora.»

—Durant la tempestat d'aygua y pedra que 'l dijous de la setmana passada 's desencadená sobre Figueras, caygué un llamp en una casa de la plassa de la Constitució, causant indescriptible esglai entre la gent que s'havia refugiat sota 'ls porxos de la plassa ab l'objecte de no mullarse, y 'ls vehins de las casas velhinas. Lo llamp penetrá per una paret miijera, en la que hi feu un gran forat, y agafant per conductor la barana de ferro de la escala, entrá en lo segon pis de la casa, atravesant una altra paret. En lo poble de Cabanas hi caygué un altre llamp, fent caure á terra algunas donas, sense que afortunadament los hi fés més mal que 'l consegüent esglai.

—Nostre apreciat company *Las Quatre Barras* de Vilafranca del Penedés, ha publicat un número extraordinari destinat á commemorar lo milenari de la mort de Vifret lo Pelós.

—Lo «Cassino Miramar» de Tossa, ha adoptat la llengua catalana, com á oficial de la associació.

Aplaudim tan digne acort.

—Copiém de «La Renaixensa»:

«Pera aquells que desprecian nostra llegendació prop'ia ó perque no la coneixan, ó perque la han estudiada malament, ó ab prevenció manifesta, los racomanam los progressos que en lo mon estudiós está fent lo principi de la lliure testamentificació, veneranda institució jurídica genuínamment catalana, gracias á la qual Catalunya, no es un hermot, com moltes altres regions de la Peninsula, víctimas de la dessacreditada limitació de testar y dels hereus forsosos. Dita institució, que encara viu en nostra terra, acaba d'estatuhirse en la República americana del Salvador. Los arguments en que 's fundaren los diputats que demanaren á la assamblea legislativa d'aquell pays la nova implantació de la lley sobre la llibertat de testar, son los mateixos ab los quals defonsem los catalans aquella institució ben catalana, aixó es: que las herencias forsosas atentan lo dret de propietat, limitan la autoritat paterna, atacan l'honor y la estabilitat de las familias y dels patrimonis, se desmoralisa la societat y s'em-pobreix lo pays ahon regeix semblant lley perturbadora. Lo diputat senyor Orozco, calificá, molt justament, de despòtich, humiliant y arbitrari lo sistema de las llegendimas.»

—El catedràtich de Dret civil de la Universitat lleraria de Barcelona Dr. D. Modest Falcón, está encarregat del discurs Reglamentari en la

sessió inaugural del vinent curs acadèmic. El tema escullit per lo senyor Falcón es: «De la codificació del Dret Català».

—L'últim número que hem rebut de la important «Revista Gallega», dedica una bona part del text a honrar la bona memoria de la inspirada poetisa gallega, Na Rosalia Castro de Murgía.

—La Junta d'honor vilafranesa ha acordat inscriure en la lápida que hi ha en la sala de la Biblioteca de la Casa Capitular de Vilafranca del Panadés los noms dels il·lustres patricis Xavier Llorens y Manel Milà y Fontanals, haventse encarregat de la biografia del primer lo distingit filòsof y entusiasta catalanista Dr. Torras y Bages y de la del segon D. J. M. de Fàbregas.

—Ha mort á Rubí després de llarga y terrible malaltia lo notable escultor catalanista don Joan Massó. Sas principals obres eran *La Victoria* y lo preciós grup escultòric *Los Almogàvers*, cedit per son autor á l'Associació Popular Regionalista de Barcelona. (D. E. P.)

—Pera exemple de governadors castellans y andalusos, traduhim lo següent passatge d'un discurs pronunciat per lo procurador general Mr. Nadal, en la festa de la distribució de premis als deixebles del Institut de Nimes.

«Los felibres, han tingut la ambició poch vulgar de restaurar y de conservar para las futuras generacions la llengua popular del Mitj jorn y aquesta renaixensa, que s'ha manifestat per obras de gran mèrit, crida la atenció de la crítica francesa y estrangera.

«La empresa resultarà á gust dels seus autors y 'l provençal podrà resistir aquesta necessitat de uniformitat que 'ns invadeix per tots costats? Lo pervindre sols ho dirá; pero de qualsevol manera que sia, nos haurá portat obras mestres y per llarch temps no s'oblidarà pas á la Provença y al Llenguadoc aquesta eloqüent y apassionada glorificació del pays del Ródano que 's titulan *Mireille*, *Ca'endal*, *Nerto* y las *Isles d' Or*; se repetiran las tendres elegias d' Aubanel, las esperituales rondallas plenas de gust meridional de Roumanille y de Félix Gras y las faulas de vostre Rigot.»

—Llegim en «La Renaixensa»:

«En lo terme de Palafrugell, sobre la platja de Llafranch, obrint los fonaments d' una capella edificada pera subvenir á las necessitats d' aquella barriada, s' han descobert restos d' antigas construccions que han animat al propietari del terreny senyor Plaça á fer algunas escavacions que han donat satisfactoris resultats.

A més de lámparas y alguna ceràmica s' han descobert alguns ente-rraments y á pochos passos de distancia restos d' una muralla consistent en duas parets paral·leles y separadas l' una de l' altra un pam que era ple de terra.

Donadas las disposicions del terreny y las condicions de la platja resguardada dels vents dal cap de Sant Sebastiá, 'l més sortint de la costa catalana y célebre del santuari d'extraordinaria devoció que corona 'l seu cim, y pel cap roig d'altra banda, que forma un cop dintre 'l mar las islas formigas, es de creure que 'ls restos descoberts sian d'alguna antiga colonia grega ó fenícia que va ser destruhida y cremada després. perque 'ls pochs trossos de paret de lo que devian ser habitacions que quedan tenen totas senyals d'haver sigut malmesas pel foch.

Construhida ja la capella y oberta al públich, continúan las escavacions que poden ser de profitosissims resultats y que es de desitjar que 's portin á bon terme.

FONDA SIMON

Cuyna á la verdadera catalana; bonas habitacions pera familias y particulars; molta natedat y economia.

Espartería, 6 y Vidriería, 12
(BORN VELL). - BARCELONA

Aquesta casa fá 62 anys que dona diariament la sopa als pobres.

Fayans Catalá

Fábrica de Cerámica Artística

DE

M. BURGUÉS Y COMP.^a-Crehuetá, 92-SABADELL

IMPREMTA.

En la d'aquest periódich, carrer de -CALDERON, 36, se fan tota classe de treballs á preus reduhits.

Plegadors de cartró á las midas que 's desitxin,
se 'n poden servir ab tota urgencia.

IMPREMTA TUGAS.- CALDERON, 36

Imprempta y Encuadernacions de Pere Tugás, Carrer de Calderón, 36. —SABADELL.